

København
4. marts 2008

Til :
Undervisningsministeren
Følgegruppen for ny læreruddannelse

*Af: Jesper Juellund Jensen (ph.d., seminarielektor, formand for Seminariernes Musiklærerforening)
Steen Lembcke (censornæstformand for musik i læreruddannelsen, seminarielektor)*

Som fagfolk med konkrete erfaringer omkring tilrettelæggelse af læreruddannelse gennem mange år føler vi at det er vores pligt at gøre opmærksom på forhold som vi kan se er åbenlyst problematiske i det billede der tegner sig omkring ny læreruddannelse.

Vi vil med denne henvendelse stille skarpt på tre forhold og med fokus på de faktiske tal per ultimo februar 2008 foretage en analyse der tydeliggør og begrundet hvor alvorlig situationen er. De tre forhold er:

1. Voldsom nedgang i produktion af faguddannede lærere
2. Bindingerne i linjefagsvalg spænder ben for bredden i uddannelsen
3. Ødelæggelse af faglige miljøer

Disse forhold har iøjnefaldende konsekvenser for de målsætninger der blev sat for ny læreruddannelse og tæt sammenhæng med de felter den særlige følgegruppe skal holde øje med, især *forsyningen af faguddannede lærere* i alle fag, men også *rekruttering til uddannelsen*. Fordi som situationen er nu vælger mange at forlade uddannelsen når de indser begrænsningerne efter uddannelsens første år.

Selv om vi tager udgangspunkt i faget *musik*, vil forholdene vise sig også at gælde for de øvrige 0,6 årsværk-linjefag – tysk, kristendomskundskab/religion, musik, biologi, billedkunst, dansk som andetsprog, geografi, fransk, samfundsfag, specialpædagogik, hjemkundskab og materiel design. Denne henvendelse er således ikke en klagesang fra et enkelt fag, men en påmindelse om at de ansvarlige bag reformen af læreruddannelsen bør gribe ind øjeblikkelig med de nødvendige tiltag.

1. Voldsom nedgang i produktion af faguddannede lærere – musikfaget som eksempel

Ved overgangen til ny læreruddannelse vil antallet af studerende, der har valgt musik som linjefag med ét slag blive halveret. Dette vil også gælde hovedparten af de øvrige 0,6 årsværk-linjefag.

Antal studerende, der har valgt musik som linjefag

	Gammel læreruddannelse (Gennemsnit for 2005 & 2006)	Ny læreruddannelse (2007)	
Blaagaard Seminarium	28	20	-29%
Frederiksberg Seminarium	37	19	-49%
Haderslev Seminarium	29	10	-66%
Haslev Seminarium		Valg ikke foretaget	
Hjørring Seminarium	13	9	-28%
Holbæk Seminarium	23	5	-78%
Jelling Seminarium	18	13	-26%
Københavns Dag- og Aftenseminarium	18	8	-54%
Nr. Nissum Seminarium	16	2	-88%
Odense Seminarium	26	10	-62%
Ribe Seminarium	16	6	-63%
Silkeborg Seminarium	28	10	-64%
Skive Seminarium	8	13	63%
Skårup Seminarium	23	3	-87%
Vordingborg Seminarium	11	5	-52%
Zahles Seminarium	45	15	-66%
Aalborg Seminarium	32	14	-56%
Århus Seminarium	41	44	9%
I alt	408	206	-49%

I forhold til behovet for faguddannede musklærere på de cirka 2500 skoler i Danmark er nedgangen i produktionen af faguddannede lærere til blot halvdelen ganske enkelt katastrofal. Selv hvis alle godt to hundrede studerende gennemfører studiet og efterfølgende underviser i folkeskolen, vil det ikke tilnærmelsesvist kunne dække behovet for undervisning af folkeskolens over 700.000 elever. For blot få år siden var produktionen op imod 400 – og allerede nu er der bud efter alle nyuddannede musklærere.

At tage interesserede konservatorieuddannede ind i skolen kan være et fint supplement, men vil på ingen måde løse problemet – det er ren utopi at forestille sig. Der uddannes slet ikke tilstrækkeligt mange interesserede: For eksempel optages der på Det Kgl. Danske Musikkonservatorium kun en enkelt studerende på bacheloruddannelsen i musikpædagogik i 2008.

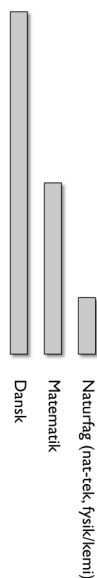
Konsekvensen er klar: Børnene vil blive undervist af ikke-faguddannede lærere, hvilket jo er *stik imod målsætningerne for den nye læreruddannelse*. Det billede der tegnes af tallene i denne opstilling vil gælde en hel række af folkeskolens fag.

2. Bindingerne i linjefagsvalget spænder ben for bredden i uddannelsen

Vi har udvalgt to eksempler til illustration af linjefagsfordelingen: Et læreruddannelsessted i provinsen (Silkeborg) og et i en storby (Frederiksberg):

Silkeborg Seminarium

Obligatoriske linjefag

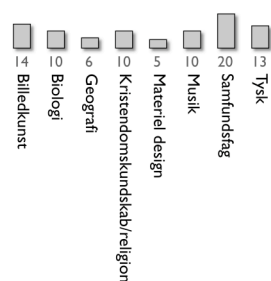
1,2 årsværk-linjefag

Special-fag

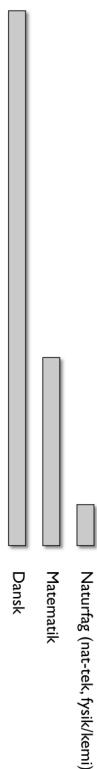
Øvrige linjefag, der er skolefag

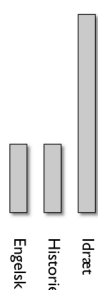
Fordeling af studenterårsværk (årgang 2007)

Frederiksberg Seminarium

Obligatoriske linjefag

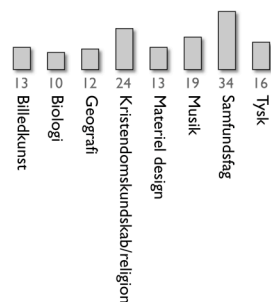
1,2 årsværk-linjefag

Special-fag

Øvrige linjefag, der er skolefag

Fordeling af studenterårsværk (årgang 2007)

En hovedårsag til det voldsomme styrtdyk i antallet af studerende, der vælger musik som linjefag, er *bindinger i linjefagsvalget*:

- Den studerende skal som første, obligatoriske linjefag vælge dansk, matematik eller naturfag som „stort“ linjefag (1,2 årsværk) som linjefag A.
- Herefter kan den studerende kort fortalt vælge enten ét linjefag på 1,2 årsværk som linjefag B eller to linjefag på hver 0,6 årsværk som linjefag B og linjefag C.

Linjefag på 1,2 årsværk er engelsk, historie og idræt; linjefag på 0,6 årsværk er biologi, billedkunst, fransk, geografi, hjemkundskab, kristendomskundskab/religion, materiel design, musik, samfundsfag og tysk. Som linjefag på 0,6 årsværk kan desuden vælges en aldersspecialisering af det obligatoriske linjefag A.

Bindingerne betyder, at en studerende *ikke kan læse engelsk, historie eller idræt sammen med et af de andre fag* – for eksempel musik eller samfundsfag. Vi ved at mange af de studerende der har engelsk, historie eller idræt hellere end gerne supplere med et andet fag, men det er forbudt – også selv om de har kvalifikationerne. Tilsvarende udtrykker mange studerende med ét af 0,6 årsværk-linjefagene som musik skuffelse over at de ikke kan få lov at vælge engelsk, historie eller idræt.

En anden konsekvens er, at der bliver alt for få studerende til at vælge de mindre skolefag:

- 1) Først og fremmest optager dansk, matematik og naturfag *halvdelen* af de studenterårsværk, der anvendes på en årgang.
- 2) Herefter skal de studerende der vælger et 1,2 årsværk-linjefag – engelsk, historie eller idræt – fraregnes den gruppe studerende der er tilbage til at vælge *alle* de øvrige fag.
- 3) Herfra skal så endvidere trækkes et betragteligt antal studerende der vælger specialpædagogik eller dansk som andetsprog – fag, som blot har „Dansk A“ som adgangskrav, hvilket betyder endnu færre studerende til de resterende fag med adgangskrav, der er sværere at opfylde.
- 4) Endelig skal fratrækkes et mindre antal studerende, der vælger aldersspecialisering i deres obligatoriske linjefag, dansk, matematik eller naturfag.

Disse bindingerne betyder, at der er *katastrofalt få studerende* tilbage til at vælge mellem alle de resterende fag: biologi, billedkunst, fransk, geografi, hjemkundskab, kristendomskundskab/religion, materiel design, musik, samfundsfag og tysk.

3. Ødelæggelse af faglige miljøer

Få tilmeldinger til fag som for eksempel musik har som konsekvens, at de faglige miljøer på landets læreruddannelsessted udsultes og måske helt forsvinder – stik imod hensigten i loven.

Der er en reel risiko for, at musikfaget ikke kan udbydes overalt i landet – en risiko, der i lige så høj grad gælder de andre „små“ fag som tysk, biologi, billedkunst, geografi, fransk, samfundsfag, hjemkundskab og materiel design. Herved forværres situationen med de for få tilmeldinger til faget som konsekvens af de uheldige bindinger, da der så bliver steder, hvor det *slet ikke er muligt* at vælge (musik)faget.

Nogle professionshøjskoler vil uden tvivl forsøge at løse problemet ved at sammenlæse de mange små hold ved for eksempel at flytte musik- eller tyskundervisningen over på ét af uddannelsesstederne. Selv om det kan afhjælpe en del af problemet, vil det dog næppe kunne undgås, at en del studerende fravælger fag for at kunne tage hele uddannelsen på et enkelt uddannelsessted – især i provinsen hvor afstandene mellem en professionshøjskoles afdelinger kan være betragtelig.

Man kan også forestille sig at uddannelsesstederne *profilerer sig* ved i særlig grad at satse på bestemte fag og på denne måde forsøger at tiltrække bestemte studerende. Men lovens bindinger gør profilering yderst vanskelig:

- Hvis et læreruddannelsessted for eksempel vil slå sig op på at satse på en *international profil* med fokus på sprogfag, gør bindingerne det svært at få til at hænge sammen: En studerende kan jo ikke vælge for eksempel både engelsk og et andet sprogfag (eller dansk som andet-sprog).
- Tilsvarende hvis et læreruddannelsessted vil profilere sig på de *praktisk-musiske fag*. Her betyder lovens bindinger, at ingen studerende får lov at vælge idræt i kombination med et af de andre praktisk-musiske fag.
- Også en *samfundsprofil* vil løbe ind i problemer. En studerende kan jo ikke vælge for eksempel historie sammen med for eksempel samfundsfag eller geografi.

Lovens bindinger gør det således svært for det enkelte uddannelsessted at profilere sig.

Efter vores mening er det nødvendigt at redegøre for disse forhold *omgående* efter at mønsteret har tegnet sig. Man kan med rette spørge sig om det var dette billede partierne bag reformen ønskede sig og om målsætningerne ser ud til at være opfyldt?

Det er stadig muligt at justere uddannelsen så den kommer til at fungere efter målsætningerne, men man skal ikke sætte sig ned og vente. De faglige miljøer der findes i 0,6 årsværk-linjefagene er i fuld gang med at blive ødelagt, og den faglige og professionelle ekspertise der findes her – veluddannede lærerkræfter der har lektorkvalificeret sig i den hensigt at arbejde med læreruddannelse – vil blive sendt væk. Man vil med rette kunne bebrejde os allerede om et år eller to hvis vi ikke i tide gjorde tydeligt opmærksom på det.

Med venlig hilsen

Jesper Juellund Jensen
(formand for Seminariernes Musiklærerforening)

Steen Lembcke
(censornæstformand for musik i læreruddannelsen)